

دیگروسولیوم دندریتیکیوم و گزارش شرح حال اولین موارد آلودگی انسانی در ایران*

دکتر عبدالکریم سهرابی**

داده شدند [۳] و هر سه روز یکبار آزمایش مدفوع بطریقه تلخن و فرمل اثر برای آنها انجام شد. همگی موارد جز دو مورد بیمار، در آزمایش اول پس از رژیم بدون جگر منفی شدند. لیکن دفع تخم دیگروسولیوم در ۲ فرد مبتلا تحت رژیم بدون جگر برای تمام مدت ادامه یافت. نتیجه معاینات بالینی و آزمایشات خون و مدفوع بیماران بشرح زیر میباشد.

بیمار اول:

خانمی است ۱۸ ساله برنجکار و خانه‌دار، اهل امیرآباد شهسوار، ازدواج نکرده و پدر و مادر و خواهر و برادرش سالم هستند.

ناراحتی‌های بیمار از دل‌درد سردرد - نفخ و ترش کردن غذا - درد شکم یکسال است ادامه دارد و به‌شانه‌ها تیرمیکشد و با خوردن غذا معمولاً شدیدتر میشود و گاهی تهوع و استفراغ عارض بیمار میگردد. وضع خواب جالب نیست و گاهی از خواب میپرد و هذیان میگوید. سابقه کهیر را در سه هفته قبل ذکر میکند. سال قبل نیز کهیر داشته که همراه با تب و درد پهلو بوده است. درد شکم گاهی بیمار را از خواب بیدار میکند.

در معایناتی که از وی بعمل آمد هیچگاه در لیس دردناک بود و نکته دیگری بدست نیامد.

تجسسات آزمایشگاهی:

آزمایشات مدفوع بروش تلخن و فرمل اثر تحت رژیم بدون جگر این نتایج را نشان داد:

مقدمه: دیگروسولیوم دندریتیکیوم که نام دیگر آن دیگروسولیوم لانسولتوم میباشد ترما تود کوچک است بطول ۱۵ تا ۱ میلیمتر و عرض ۱/۵ تا ۲ میلیمتر که معمولاً انگل مجاری صفراوی دامها بخصوص بز و گوسفند است. آلودگی اتفاقی انسان باین انگل در مناطقی که دامداری رواج دارد گزارش شده است. این کرم برای اولین بار [۱] توسط Rudolphi در سال ۱۸۵۳ گزارش گردیده و بعد آلودگی باین کرم در کشورهای واقع در قاره‌های مختلف دیده شد.

تاریخ این مطالعه آلودگی انسان به دیگروسولیوم از ایران گزارش نشده بود و مقاله حاضر درباره دو مورد عفونت انسانی است که برای اولین بار از ایران گزارش میشود.

روش کار: مطالعه در سال ۱۳۴۶ در منطقه ساحلی بحر خزر انجام شده و منظور اصلی بررسی عفونتهای رودهای انسان بوده است که در ضمن آن پس از تعیین قراء برای مطالعه از ۳٪ افراد دهات آزمایش مدفوع بروش مستقیم MIF ویلیس - تلخن فاست - فرمل اثر بعمل آمد.

لازم بتذکر است که آلودگی دامها به ترما تودهای کبیدی در این منطقه ۱۲٪ گزارش شده است [۲].

در عدد زیادی از افراد تخم دیگروسولیوم مشاهده گردید و این عده تحت نظر بار رژیم بدون جگر بمدت سدهفته قرار

* این بررسی با استفاده از اعتمارات دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران (طرح تحقیقاتی ۶۳۱۰۰۹)

وزارت بهداشتی و سازمان برنامه (انجام گرفته است)

** گروه اپیدمیولوژی پاتوبیولوژی - دانشکده بهداشت - دانشگاه تهران - صندوق پستی ۱۳۱۰ - تهران

۱- آزمایش مدفوع :

نوع آلودگی	دیکروسولیوم دندریتیکیوم	کرم قلابدار	اسکاریس	تریکوسفال	تریکوسترا نزیلوس	استرا نزیلویکس استرا کورالیس	رژیم بدون چگر	تاریخ
	×	×	-	×	×	-	-	۴۴/۴/۱۰
	×	×	×	×	-	-	۵ روز	۴۴/۴/۱۵
	×	×	×	×	-	-	۱۵ روز	۴۴/۴/۱۲
	×	×	×	×	-	-	۲۸ روز	۴۴/۵/۷
	×	×	-	×	×	-	۶۳ روز	۴۴/۶/۱۱
	×	×	-	×	-	-	۱۵۵ روز	۴۴/۹/۱۲
	×	×	-	×	-	-	۱۶۳ روز	۴۴/۱۰/۱۸
	×	×	-	×	-	-	۱۸۸ روز	۴۴/۱۱/۱۳
	×	×	-	×	-	×	۲۷۰ روز	۴۵/۲/۵

۲- آزمایش خون

عناصر خونی	هموگلوبین	هما توکریت	تعداد گلبول قرمز در یک سی سی	تعداد گلبول سفید در یک سی سی	نئوتروفیل	لنفوسیت	منوسیت	اِلوزینوفیل	بازوفیل	تاریخ
	%	%			%	%	%	%	%	
	۷۰	۴۰	۴۸۲۰۰۰۰	۹۶۰۰	۵۷	۲۳	۹	۱۱	۰	۴۴/۴/۱۰
	۷۳	۴۲	۴۶۰۰۰۰۰	۷۲۰۰	۵۲	۲۶	۵	۱۷	۰	۴۴/۱۱/۵
	۷۱	۴۴	۴۸۶۰۰۰۰	۸۰۰۰	۴۳	۴۰	۶	۱۱	۰	۴۵/۲/۵

بیمار دوم:

خانمی است ۲۵ ساله چایکار و خانه دار، اهل دشت جلم دارای قیافه ای نسبتاً لاغر زرد رنگ و حاکی از کم خونی، مخاطها کم رنگ و زبان مختصری دبایه است. ضعیف و کم توان بنظر میرسد. ناراحتی های بیمار دردهای مبهم شکمی است و گاهی احساس سنگینی در شکم که بقول خودش بعلت عضم- نکردن غذا است- بیمار اغلب بعد از غذا نفخ میکند و بنظر

میرسد احساس سنگینی بعد از غذا بعلت نفخ باشد.

از خستگی زودرس و نفس تنگی کوششی شکایت دارد- در معایناتی که از وی بعمل آمد شکم در لمس دردناک بود و نفخ واضح داشت لکن نکته دیگری بدست نیامد. تجسسات آزمایشگاهی:

آزمایش مدفوع بروش تلمن و فرمل اتر تحت رژیم بدون چگر نتایج زیر را نشان داد:

۱- آزمایش مدفوع

نوع تخم کرم	دیکروسولیوم دندریتیکیوم	کرم قلابدار	اسکاریس	تریکوسفال	همینو او بیس نانا	تریکوسترا نزیلوس	رژیم بدون چگر	تاریخ
	×	×	×	×	×	×	۷ روز	۴۴/۴/۱۰
	×	×	×	×	-	×	۱۸ روز	۴۴/۱۰/۲۴
	×	×	×	×	-	×	۴۶ روز	۴۴/۱۱/۲۲

۲- آزمایش خون:

عناصر خونی	هموگلوبین %	هما توکریت %	گلبول قرمز دریک سی سی	گلبول سفید دریک سی سی	نوتروفیل	لنفو سیت	منوسیت	اُوزینو فیل	بازو فیل
تاریخ	%	%	۴۰۳۰۰۰۰	۱۱۴۰۰	۵۷	۲۹	۵	۹	-
۴۴/۱۰/۲۴	۶۱	۳۷							

بحث و نتیجه:

اختلالات گوارشی برای مدت طولانی وجود داشته است.
۳- برای تمام مراجعین که بععل اختلالات گوارشی و دردهای شکمی به طبیب مراجعه میکنند، حتی النقذور بایستی يك آزمایش مدفوع بطریقه فرمل اتر انجام داد.
خلاصه:

ضمن بررسی عفونتهای روده ای در سواحل بحر خزر دو مورد آلودگی انسانی به دیکروسولیوم مشاهده گردید.
تشخیص این بیماران با آزمایشات مکرر مدفوع تحت رژیم بدون جگرمسجل گردیده عوارض بالینی هر دو بیمار شامل دردهای مبهم شکمی و اختلالات گوارشی بصورت نفخ و سوء هاضمه بود.
اُوزینوفیلی دریک بیمار ۹٪ و در دیگری ۱۱٪ تا ۱۷٪ بود.

۱- از آنجا که آزمایش مدفوع بطریقه فرمل اتر تمام تخم کرمها و کیست تک یاخته های موجود در مدفوع را نشان میدهد و در واقع آزمایش انتخابی برای انگل های روده ایست توصیه میشود که در تمام آزمایشگاههای کشور این روش آزمایش مدفوع بعنوان روش معمول و روزانه آزمایشگاه منظور گردد.
در غیر اینصورت عده زیادی از انگلها بخصوص گروه ترماتودها تشخیص داده نمیشوند.

۲- چنانکه از جدولهای آزمایش مدفوع پیداست آلودگی به دیکروسولیوم دندریتیکوم خالص نبوده و همراه با عفونت سایر انگلها است بنابراین تفکیک علائم بالینی از یکدیگر و نسبت دادن علائم بالینی مشخص به دیکروسولیا کار ساده ای نیست. لکن در هر دو مورد از آلودگی دردهای مبهم شکمی و

Summary

Report of the first human cases of infestation with *Dicrocoelium dendriticum* in Iran.

An investigation about intestinal helminths was carried out in Central Coastal Region of the Caspian Sea.

Two cases of human infestation with *Dicrocoelium dendriticum* were diagnosed; The method of diagnosis was, stool examination under liver free diet, by the technics of *Teleman* and *Formal ether* concentration.

The clinical symptoms were digestive disorders, like dyspepsia, and vague abdominal pain and the laboratory results showed ova of *Dicrocoelium dendriticum* and eosinophilia 9-17 per cent.

REFERENCES

- 1- Faust, E G. and Russell. P.F., « Clinical Parasitology », 593, 7th edition, London, Henry Kimpton, 1964.
- 2- Sabokbar., R., J. of School of Med. (Tehran University., Iran)., 3: 251, 1959.
- 3- Sohrabi, A., Amini, F. Fatehi, N., « Abstracts of 8th Int. Cong. of trop. Med. & Mal. » 115, Tehran, Iran, Sept. 1968.